

การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนยุคดิจิทัลด้วยหลักศีล 5

ETHICAL DEVELOPMENT IN DIGITAL AGE SCHOOLS WITH THE FIVE PRECEPTS

พระครูปลัดอภินันท์ โชติธโร (สุนทรภักดี)

วัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี

Phra Palad Apinan Chotithiro (Sunthornphakdi)

Wat Mahathat Worawihan, Phetchaburi, Thailand

Email: Neung_Apinun@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนยุคดิจิทัลด้วยหลักศีล 5” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยการเสริมบทบาทของเทคโนโลยีในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาประยุกต์กับหลักศีล 5 ได้แก่ การละเว้นจากการเบียดเบียน การลักทรัพย์ การประพฤติดีกในกาม การโกหก และการเสพสิ่งเสพติด เป็นกรอบจริยธรรมพื้นฐานที่ช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบทางศีลธรรมของนักเรียน

การบูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ด้านคุณธรรมผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์และทันสมัย การใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชัน เกมการศึกษา และสื่อเสมือนจริง สามารถสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้เชิงจริยธรรมในรูปแบบที่น่าสนใจกับนักเรียน

การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน การมีแบบอย่างที่ดีจากครูและผู้บริหาร การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมตัวนักเรียน ครอบครัว และชุมชน เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดี พร้อมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยหลักศีลธรรม จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบและยั่งยืน การวางนโยบายที่ยึดหลักจริยธรรมและความโปร่งใส จะช่วยให้เกิดการจัดการที่เป็นธรรม

การผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และหลักศีลธรรมจากพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่มั่นคง จะส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขในสังคม

คำสำคัญ: การพัฒนา, จริยธรรม, โรงเรียนในยุคดิจิทัล, ศีล 5

Abstract

The academic article “Development of Ethics in Digital Schools with the Five Precepts” aims to study the application of the Five Precepts in Buddhism to the process of developing students’ ethics and morality in the digital age by enhancing the role of technology in creating a valuable learning environment by applying the Five Precepts, namely, abstaining from harming, stealing, sexual misconduct, lying, and drug abuse, as a basic ethical framework that helps instill moral responsibility in students.

Integrating the Five Precepts into the curriculum can stimulate learning in morality through creative and modern activities. The use of digital media and online learning platforms, such as interactive media, educational games, and virtual media, can create interest in ethical learning in an interesting way for students.

Creating an environment that promotes ethics in schools, having good examples from teachers and administrators, organizing continuous activities to promote morality, and involving students, families, and communities are important parts that help develop students to have a good conscience and be responsible for themselves and society. School management with moral principles will create a responsible and sustainable organizational culture. Policymaking based on ethical principles and transparency will help create fair management.

The combination of modern technology and Buddhist moral principles is an appropriate approach to develop students to have stable morality and ethics, which will result in a peaceful society.

Keyword: Development, Ethics, Digital Schools, Five Precepts

บทนำ

ในประเทศไทยในหลายปีที่ผ่านมาเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่ก็มีผลกระทบกับหลายปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ความแตกแยกทางความคิด การเสื่อมถอยของศีลธรรมและคุณธรรม จริยธรรม การขาดสติสำคัญในการกระทำ และการมีส่วนร่วมในสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่สมดุลทางสังคม

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะ จะช่วยให้คนใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นคนดีของสังคมอย่างสมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ที่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในแง่ของการพัฒนาเจตคติ การสร้าง คุณธรรมจริยธรรมใน มาตรา 4 วรรคแรกว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของ

บุคลากร และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” โดย ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี และคณะองคมนตรีรับสนอง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในการช่วยเหลือโรงเรียนให้สร้างคนดีแก่บ้านเมือง (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560)

การแก้ไขปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจ และการยอมรับว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และต้องมีการรับผิดชอบร่วมกันทั้งรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม ที่ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนาตนเองในทุกด้านของชีวิต

คณะสงฆ์ โดย เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์และทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีกัน โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน (คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ระยะที่ 3 (ระยะยาว) , (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”, 2558)

ครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม และสภาพสังคมในปัจจุบันที่พ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาให้กับลูก อีกทั้งภาวะเศรษฐกิจการทำมาเลี้ยงชีพที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน และความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยี ล้วนก่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนให้ครอบครัวเข้มแข็งมีเสถียรภาพ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย สะท้อนออกมาด้วยข่าวร้ายในแต่ละวัน เช่น ภาพอาชญากรรม การใช้ความรุนแรง การโกหกหลอกลวง การใช้จ่ายเสพติดสิ่งของมีเงินมา การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ที่ไต่ระดับสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ผู้คนเริ่มสูญเสียหลักการที่ถูกต้อง หันไปเชิดชูค่านิยมทางสังคมแทน แรงเชื่อวรากเชิงวัฒนธรรมชดกระหน่ำสำนึกเชิงศีลธรรม สำนึกแห่งความผิดชอบชั่วดี เรื่องถูกกลายเป็นผิด เรื่องผิดกลายเป็นเรื่องถูกต้องชอบธรรม เพราะคนมีศีล ย่อมมีสุขดังที่พระสงฆ์ สรูปอานิสงส์ของศีลทุกครั้งเวลาที่รับศีล 5 ใจความว่า “ศีลทำให้ อยู่ดี ไปดี ศีลทำให้ได้โภคสมบัติ ศีลทำให้หมดทุกข์ หมดโศก หมดโรค หมดภัย ลี้ภัยกรรม ลี้ภัยเวร เป็นเส้นทางนำไปสู่พระนิพพาน (พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์ (ดวงจันทร์ คุตตสีโล), 2559)

ในสภาวะการณ์เช่นนี้ โรงเรียนจึงเป็นสถานี่เพาะบ่มและฟื้นฟูศีลธรรมได้ดีที่สุด เป็นทางออกของปัญหาทั้งในปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ก่อนที่เยาวชน

เหล่านั้นจะเติบโตใหญ่ ก้าวเข้าสู่สังคมของการทำงาน และร่วมกันแก้ปัญหาอุปสรรคใหม่จนอาจเป็นวัฏจักรที่ทำให้ปัญหาสังคมพอกพูนเพิ่มมากยิ่งขึ้น (โครงการโรงเรียนรักษาศีล 5, ออนไลน์) ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยพบกับหลายปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การกระทำผิดกฎหมาย อาชญากรรม และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เราพบว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญในการเสริมสร้างศีลธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด โดยโรงเรียนมีบทบาทเป็นสถานี่เพาะบ่มและฟื้นฟูศีลธรรม ซึ่งเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาทั้งในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาในอนาคต

โรงเรียนมีความสำคัญในการสอนและสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชนตั้งแต่วัยเรียน เพื่อให้พวกเขามีความเข้าใจและรับรู้ถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนยังเป็นสถานที่ที่สามารถสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาทางสติปัญญา และจิตใจของเยาวชนได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนยังเป็นสถานที่สำคัญในการสร้างความรับผิดชอบและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างการเข้าใจและความเอื้อเฟื้อในกันและกัน และการสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมชุมชน

การแก้ไขปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และต้องมีการรับผิดชอบร่วมกันทั้งรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม ที่ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนาตนเองในทุกด้านของชีวิต

หลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีความสำคัญและผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันการดำเนินชีวิต การประพฤติปฏิบัติตน ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงสั่งสอนไว้เป็นหลักให้ยึดถือ ปฏิบัติกันสืบมา ศีลนั้นเป็นข้อปฏิบัติที่คอยควบคุมกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อยเป็นปกติ ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเป็นสุข เป็นหลักประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญ ความดีงามของชีวิต มองอีกด้านหนึ่ง ศีลอยู่ที่ความสำรวม กล่าวคือ การสำรวมระวังในอินทรีย์ คอยปิดกั้นหลักเว้นไม่ให้ความชั่ว เกิดขึ้นนั่นเอง เป็นศีล และถ้ามองลึกที่สุด สภาพจิตของผู้ไม่คิดละเมิด ไม่คิดจะเบียดเบียนใครนั้น แหละคือ ตัวศีล (ช.อุป. (ไทย) 31/89/64) ในเรื่องของหลักศีล 5 ในทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนั้นได้ศึกษาจากเอกสารตำราวิชาการ ต่างๆ แยกเป็นความหมายของศีลในพระพุทธศาสนา จะแบ่งประเภทของศีลในพระพุทธศาสนา จุดมุ่งหมาย ของการรักษาศีล 5 องค์ประกอบที่เป็นข้อปฏิบัติของศีล 5 วิธีปฏิบัติและรักษาศีล 5 และอานิสงส์ ของการรักษาศีล 5 ดังต่อไปนี้

ศีล 5 ที่ปรากฏหลายแห่งในพระไตรปิฎก เช่น ในสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรคพระพุทธเจ้าตรัสถึงศีล 5 ว่าเป็นธรรมของสตรีผู้ครองเรือน มีใจความว่า “ภิกษุทั้งหลาย มาตุคามผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการเป็นผู้สามารถอยู่ครองเรือนธรรม 5 ประการมาตุคามเป็นผู้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ 1 จากการลัก

ทรัพย์ 1 จากการประพาศิณในกาม 1 จากการพูดเท็จ 1 จากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท 1” (ส.สพ.ไทย) 18/495/285)

ศีล คือ ความไม่ล่วงละเมิด หมายถึง การไม่ล่วงละเมิดด้วยกาย หรือด้วยวาจาของผู้ที่สมาทานศีลแล้ว (พระพุทธโฆสเถระ, 2546)

ความหมายของศีลในทางพระพุทธศาสนา

ศีล 5 ภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า นิจศีล คือ ที่พึงรักษาเป็นนิตย อาคาริยวินัย คือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดกายและวาจาของผู้ครองเรือน มนุษยธรรม คือ ธรรมที่มนุษย์พึงประพฤติทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีการเรียกทับศัพท์ว่า เบญจศีล คือ ศีล 5 ข้อ ความหมายของคำว่า ศีล ในพระพุทธศาสนานั้นมีปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสั่งสอนคือในพระไตรปิฎก รวมไปถึงความคำอธิบายความที่ปรากฏในคัมภีร์พระอรรถกถา ฎีกา ทั้งนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงความหมายของศีลไว้หลายแห่งด้วยกัน ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

ในมหานามสูตรอังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต พระพุทธเจ้าได้ตรัสศีล โดยเฉพาะศีล 5 โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อยเป็นคุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา ว่า “มหานามะ อุบาสกตเวณจกปาณาติบาต จตเวณจกอกาทินาทาน จตเวณจกกาเมสุมิฉฉาจาร จตเวณจกมุสาวาท จตเวณจกการตม น้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท อุบาสกชื่อว่า เป็น ผู้มีศีลด้วยเหตุมีประมาณเท่านั้น” (ธนิต อยู่โพธิ์, 2540) ศีล 5 หมายถึงศีลที่ มนุษย์พึงสมาทานรักษามีจำนวน 5 ข้อ คือ ภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า นิจศีล ดังข้อความที่พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในคัมภีร์อรรถกถาที่หลายเช่น “ผู้สมาทานศีล 5 ที่กำหนดเป็นนิจศีล สมาทานศีล 8 โดยกำหนดเป็นอุโปสถศีลเป็นต้น”(ขุ.อิติ.อ. (บาลี) 317 (มมร.)

พระพุทธศาสนามีความสำคัญและผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์สอนไว้เป็นหลักให้ยึดถือ การปฏิบัติตามศีลนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความสุขและความเจริญในชีวิตของมนุษย์ โดยศีลนี้มีมุ่งควบคุมกาย วาจา และใจให้มีความเรียบร้อยและไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของคนไทยตลอดประวัติศาสตร์ การปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าช่วยให้มนุษย์สามารถสร้างความสุขและความเจริญในชีวิตของตนเองและสังคม การรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจและการปฏิบัติตนในทางที่ดี เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีขึ้น การรักษาศีล 5 มุ่งควบคุมกาย วาจา และใจให้มีความเรียบร้อยและเป็นมิตรต่อผู้อื่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม สำหรับคนไทยการปฏิบัติตามศีล 5 เป็นสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นหลักการและแนวทางชีวิตที่ดีและมีประโยชน์สำหรับการเป็นมนุษย์ในทุกๆ ด้านของชีวิต การรักษาศีล 5 เป็นวิธีที่ช่วยให้คนไทยสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและความสุขในสังคมได้อย่างเต็มที่

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืนและสมดุล ครอบคลุมทั้งที่จะเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับบุคคลในสังคมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมโดยรวม จึงจำเป็นต้องมีการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในทุกๆ ระดับของสังคมและองค์กร โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ การสอน และการให้ความรู้ที่เป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืนในสังคม

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้อธิบายการพัฒนาไว้ว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วยสภาวะการพัฒนา เป็นสภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสภาวะครอบงำ เช่น การบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์แบบในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ (ทิตยา สุวรรณ, 2517)

วิทยากร เชียงกุล กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ (วิทยากร เชียงกุล, 2527)

คุณธรรมจริยธรรมมีความหมายที่หลากหลายตามทัศนะและมุมมองต่าง ๆ ซึ่งถูกให้ความหมายโดยผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ของคุณธรรมว่าเป็นคุณงามและความดีที่สำคัญ โดยเฉพาะคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับครูและการสอนให้เด็กเป็นคนดี มีการกำหนดองค์ประกอบของครูที่ดีอย่างน้อยสามองค์ เพื่อให้สามารถสอนและพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะแห่งพลเมืองดีตามที่สังคมต้องการ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนให้ความหมายของคุณธรรมว่าเป็นคุณลักษณะความดีและงามที่มีอยู่ในตัวบุคคล โดยมีความหมายทางจิตในรูปแบบต่าง ๆ การคิดเห็นและมาตรฐานในสังคม และเป็นระบบลักษณะของการประพฤติ และคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคม หรือกลุ่มคน คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายและความสำคัญอย่างสูงต่อการพัฒนาทั้งบุคคลและสังคม โดยมีความหมายทางจิตในการพึงพาบนคุณค่าและมาตรฐานที่ถูกต้องและยอมรับในสังคมและสังคมวิถีต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาจริยธรรมกับโรงเรียนในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะ จะช่วยให้คนใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นคนดีของสังคมอย่างสมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)โรงเรียนในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการสอนและการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมได้กำหนดหลักการ สำคัญไว้ 4 ประการ เพื่อบูรณาการให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในการ

พัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน นักเรียนจะเติบโตไปพร้อมกับมีอุปนิสัยที่ดีงามติดตัวไปตลอด ดังพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง” (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) โดยมีหลักการดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการที่ต้องทำทั้งโรงเรียน (ผู้บริหาร ครู นักเรียน) และผู้มีส่วนได้เสีย
- 2) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลัก การดำเนินงานตามกระบวนการนี้จึงทำจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) เป็นการพิจารณานำความสนใจความต้องการจากระดับล่าง ขึ้นมาเป็นระดับนโยบายของโรงเรียน
- 3) โรงเรียนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม
- 4) โรงเรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ พยายามผนวกไว้ในการเรียนรู้ทุกประเภทของโรงเรียน

ในยุคเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ โรงเรียนในปัจจุบันมุ่งเน้นการสอนแบบมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การสอนและการเรียนเป็นไปอย่างดีการใช้เทคโนโลยีในการสอนช่วยให้นักเรียนมีโอกาสรู้ในรูปแบบที่หลากหลายและนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ที่มากยิ่งขึ้น หนึ่งในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมคือการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Google Classroom หรือ Microsoft Teams เป็นต้น ซึ่งช่วยให้การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น และช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

การนำเสนอหลักศีล 5 ในโรงเรียนในยุคปัจจุบันมีผลต่อการเกิดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญต่อนักเรียนและชุมชนโดยรอบ นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 มักมีความเข้าใจที่เกี่ยวกับคุณค่าและหลักที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ยังช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการวิเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 ยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความเข้าใจและการพัฒนาทักษะที่มีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่ต่างกัน

สรุป

ในสถานการณ์ยุคปัจจุบันเทคโนโลยี และสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้หลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม การนำเสนอในหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นหนึ่งในวิธีที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรมในนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามศีล 5 ใน

ชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีสามารถนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 ได้อย่างสร้างสรรค์ และสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติศีล 5 ในสถานการณ์ต่างๆ การสร้างสังคมศรัทธาที่สนับสนุนความเป็นศรัทธาต่อศีล 5 เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญ โรงเรียนมุ่งเน้นสร้างสังคมที่สร้างสรรค์ศีล 5 และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้การบริหารจัดการการศึกษาด้วยศีลธรรมเป็นการนำคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นหลักในการดำเนินงานของโรงเรียนในทุกด้าน การพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนในยุคปัจจุบันเป็นการผสมผสานระหว่างการสอน และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงการสร้างสังคมที่สนับสนุนการพัฒนาจริยธรรม และคุณธรรมในนักเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อเตรียมพร้อมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในสังคมและการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและเต็มที่มีอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). รายงานสรุปการจัดประชุมสัมมนานิเทศอาสาของศูนย์โรงเรียนคุณธรรม. เมื่อวันที่ 19-20 มิถุนายน 2560. ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง. กรุงเทพฯ.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- คสช (2558). คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ระยะที่ 3 (ระยะยาว). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”.
- นลินี นุตย์จิต (2543). “แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- พระมหาสำรวย ญาณสวโร (2542). “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสิริปริยัตยานุสาร์ (ดวงจันทร์ คุดตาสีโล) (2559). คนมีศีล ดินมีปุ๋ย. เชียงใหม่: บริษัท นันทพันธ์ปรินต์ติ้ง จำกัด.
- พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2541). “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัด

บุรีรัมย์”วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โครงการโรงเรียนรักษาศีล 5 (2565). [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<https://www.sila5.com/school/index/detail#detail2>.

สุภาพร สุขสวัสดิ์ (2552). “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรี”.

ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อ้อมเดือน สดมณี และคณะ (2548). ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรม ประหยัดน้ำ และไฟฟ้าของนักเรียนระดับประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. ฉบับที่ 98. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

